No. 136. 1846.

BREDASCHE COURANT.

STAAT- LETTERKUNDIG EN WETENSCHAPPELIJK

NIEUWS- BLAD.

Dingsdag 17 November.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 14den November.

De koning bevindt zich thans te Compiègne en heeft aldaar eene groote receptie op het paleis gehouden.

— In een ministerraad zou besloten zijn, den prins *van Joinville* tot groot-admiraal van Frankrijk en zijn' broeder, den hertog *van Montpensier*, tot grootmeester der artillerie te verheffen. Eerstgenoemde zal zich binnen weinige dagen naar Toulon begeven, om het bevel over het smaldeel weder op zich te nemen; het zal op de Portugesche kusten kruisen.

— De Bey van Tunis verlaat morgen of overmorgen Toulon, om zich over Aix naar Parijs te begeven.

— De maarschalk *Bugeaud* is den 5den, aan boord van de *Cameleon* te Algiers teruggekeerd.

— De markies *Larochejaquelein* heeft aan den minister van binnenlandsche zaken een voorstel toegezonden, strekkende om, ter hulp te komen van de ongelukkigen ten gevolge der jongste overstroomingen, door middel van eene groote loterij, welke een kapitaal zou bevatten van 12 millioenen fr., het lot tegen 1 fr.

— Op voorstel van den prefect der Seine, heeft het stedelijk bestuur van Parijs een krediet van 300,000 fr. verleend, om in de hoofdstad, ten gunste der behoeftigen en werklieden in nood, het brood op vasten prijs te houden, in geval dit hooger stijgen mogt dan 20 centen het kilogramme (Ned. pond).

— Het ministeriële avondblad, *le Messager*, zal met 1°. December ophouden te verschijnen. Daarentegen kondigt men een nieuw dagblad aan, onder den titel van: *Temps Financier*. Het maatschappelijk kapitaal zou 500,000 franken bedragen, verdeeld in actien van 500 franken.

— De brieven uit Algiers van den 5den, melden, dat de vlakte van Metidja door eene geweldige overstrooming is bezocht, en ten deele verwoest. De rivier de Arrach, welke niet verre van Algiers, in zee valt, is, ten gevolge van slagregens in het gebergte, buiten hare oevers getreden en heeft groote schade aangerigt. De kolonie in de nabijheid van het Vierkante-huis is grootendeels vernield. Ook in Belidah moet veel verwoesting zijn te weeg gebragt. Te gelijkertijd heeft men in Algiers een paar malen schokken van aardbeving gevoeld.

— De groote raad van Geneve heeft na korte beraadslaging zich vereenigd met het besluit van het voorloopig gouvernement, voor de onmiddellijke ontbinding van het verbond der zeven kantons. — Bazel wil men dat eerlang dezelfde gedragslijn van Geneve zal houden. Alsdan zouden tegen gezegd concordaat gestemde kantons de overhand hebben.

— De over Spanje te Parijs ontvangen berigten uit Portugal, loopen tot den 3den dezer. Er had destijds nog niets beslissends plaats gehad. De graaf *das Antas* was aan het hoofd van het leger der opstandelingen tot Leyria, eene versterkte stad tusschen Coïmbra en Lissabon, voortgerukt, en had van daar op nieuw eenen brief aan de Koningin toegezonden, waarin hij haar vermaande om aan het verlangen des volks toe te geven, en haar de schroomelijke gevolgen onder het oog bragt, die eene weigering of langer uitstel zou moeten hebben. Op dezen brief was geen antwoord gegeven, maar wel had de Koningin een nieuw besluit genomen, waarbij een groot aantal generaals en mindere officieren, die zich aan de opstandelingen hadden aangesloten, van hunne rangen en waardigheden vervallen verklaard werden. — De bezetting der hoofdstad, die gezegd wordt steeds door den besten geest bezield te zijn, maakte zich gereed om tegen het leger der opstandelingen uit te rukken; zij had echter nog gebrek aan leeftogt, en er was sprake van eene gedwongen heffing in Lissabon, ten einde daarin te kunnen voorzien. De Spaansche gezant, *Gonzales Bravo*, was te Lissabon aangekomen. De Britsche vloot, bestaande uit vijf linieschepen, een fregat en twee stoombooten, lag steeds op den Taag. — Uit Braganza had de regering het berigt ontvangen, dat de bevolking dier stad, alsmede de bezetting geweigerd had zich aan de opstandelingen aan te sluiten; hetzelfde was te Chaves het geval. — Men wist voorts, dat de graaf *Sa da Bandeira* zich van Coïmbra naar Oporto had begeven, om het opperbevel over de magt der insurgenten aldaar te aanvaarden; dat hij den 31sten October van daar was uitgerukt om den generaal *Venhaes* en den baron *de Cazal* te gemoet te trekken, die met de troepen van het Noorder-leger tegen Oporto in aantogt waren; doch dat de baron *de Cazal*, die zich het digst bij Oporto bevond, teruggetrokken was zonder het gevecht aan te nemen. — Een aanslag ter bevrijding van den hertog *van Terceira*, die zich steeds in de gevangenis te Oporto bevond, was mislukt.

— Tijdingen van een dag later, van den 4den, houden het volgende:

» De markies *van Saldanha* is door de koningin tot luitenant-gouverneur in de noordelijke provincien benoemd. 't Zal zijne taak zijn die gewesten te bevredigen. Te Beja is het wettig gouvernement zonder schier eenige moeite hersteld. De berigten uit Coïmbra schijnen aan te kondigen, dat de opstandelingen weinig hoop hebben op den goeden uitslag hunner zaak. — De admiraal *Parker* heeft aan boord der *Hibernia*, den markies *van Saldanha*, den markies *Fonteira*, burgerlijken gouverneur van Lissabon en andere hooge ambtenaren ontvangen.

» De beide oorlogvoerende partijen houden nagenoeg nog dezelfde stellingen bezet. De graaf *Antas* is altijd te Leyria, op 26 uren afstands van Lissabon. Men zeide dat een niet zeer talrijk detachement uit Lissabon naar Ceintra zou trekken, zoodra de troepen der koningin te Evora zouden binnengetrokken zijn.

» De heer *Gonzales Bravo*, schrijft uit Lissabon dat meer dan 200 spaansche vlugtelingen, gebruik zouden maken van het decreet van amnestie en naar hun vaderland terugkeeren.

» Een stoomboot en twee fregatten onder engelsche vlag zijn naar Oporto gestevend, om van de junta dier stad voldoening te vorderen voor den aanval op den persoon van den engelschen koopman *Noble*. Deze koopman was gehoond geworden en mishandeld op het oogenblik dat hij den hertog *van Terceira* had bezocht.

» De consuls van Oporto hebben zich vereenigd om te protesteren tegen de huiszoeking die in het hôtel van den Toskaanschen consul is gedaan. De junta heeft voldoening daarvoor gegeven.

» De burggraaf *Sa da Bandeira* schijnt uit Oporte te zijn getrokken aan het hoofd van eenige troepen, om den baron *de Cazal* te bestrijden, die in aantogt naar Oporto is, om zich met de aanhangers van het gouvernement in die stad te verstaan."

— De berigten uit Madrid tot den 7den, gewagen van eenige oneenigheid, welke tusschen de Koningin-moeder en den presiderenden minister *Isturitz* zou zijn ontstaan, en welke of tot het ontslag van dien staatsman zou kunnen leiden, of tot het besluit van genoemde Vorstin, om zich voor 's hands uit Madrid te verwijderen en zich welligt naar Frankrijk te begeven.

Werkelijk is een der adjudanten van H. M. alhier aangekomen, naar men zegt met het doel, om de appartementen van het hotel van H. M. in gereedheid te doen brengen.

— Men leest in het *Journal des Débats*: » De tijdingen die wij uit den Kerkelijken Staat ontvangen, luiden voortdurend zeer gunstig. Allerwege heerschen rust en tevredenheid, en het ver-

trouwen op de regering neemt vooral in de legatien toe op eene wijze, die voor de toekomst van het land de schoonste verwachtingen wettigt. Ten gevolge van eenige ongeregeldheden, die de voorstanders van het oude te Faenza hadden trachten te bewerken, heeft de secretaris van staat aan al de legaten en delegaten in de provincien eene circulaire gezonden, waarbij het pauselijk bewind, in het besef van de zedelijke kracht die het uit de afgekondigde amnestie ontleend heeft, hun aanbeveelt om met den meesten nadruk te werk te gaan tegen al wie voortaan beproeven mogt de openbare rust en orde te verstoren. Bovendien melden berigten uit Bologna van den 5den, dat twee dagen te voren aldaar eene depêche van den secretaris van staat, kardinaal *Gizzi*, ontvangen was, waarbij de ingezetenen dier stad gemagtigd werden, om voor de algemeene veiligheid te waken, en tot dat einde gewapende patrouilles daar te stellen. Deze vergunning had te Bologna groote vreugde verwekt, vermits men haar beschouwde als een eersten stap tot de instelling der nationale garde. Eene bezending van voorname ingezetenen was terstond naar Rome vertrokken, om aan de regering den dank der burgerij voor dien maatregel te betuigen."

— Ter beurze waren genoteerd: 5 pCt. 117,70; 3 pCt. 82,65; Nap. renten 102; Spanje 3 pCt. 38; Rom. Leening 100.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 13den November.

Behalve in Beijeren is ook in Posen en Hessen het bereiden en verkoopen van het schietkatoen, als niet minder gevaarlijk dan het schietkruid, zonder speciale vergunning der overheid, op zware geldboete verboden.

— De bevolking der stad Keulen bestaat uit 88,000 zielen. In 1817 bedroeg zij slechts 49,145; in 1827, 57,021; in 1837, 65,290; in 1840, 70,999; en in 1845, 85,195 zielen.

— Volgens de laatste telling heeft Weenen met hare voorsteden 18,776 huizen, 88,868 huisgezinnen, 720 geestelijken, 3242 adelijken, 6023 ambtenaren, 34,721 knapen tot 15 jaren oud, 17,589 tot de krijgsdienst geschikte, 10,421 neringdoende lieden. In het geheel bedraagt de bevolking 410,917 zielen, zonder de militairen en reizigers.

— Het huwelijk van den hertog *van Bordeaux* met de prinses *Therèse van Modena*, is den 7den dezer te Modena bij procuratie voltrokken, en zal den 16den dezer te Frohsdorf worden ingezegend. De hertog *van Levis*, gevolmagtigde van den hertog *van Bordeaux*, was den 3den November te Modena aangekomen, en had den 5den de hand der prinses *Therèse* voor den hertog gevraagd, waarop den 7den het huwelijk bij volmagt werd voltrokken. De hertogin *van Bordeaux* zal den 9den naar haren gemaal, op het slot Frohsdorf, vertrekken. De gewezene keizerin *Marie Louise*, regerende hertogin van Parma, was de eerste persoon, die de jonggehuwden is komen geluk wenschen. Het huwelijk van de zuster van prinses *Therèse* met den infant *don Juan*, broeder van den graaf *de Montemolin*, is besloten, en zal in het voorjaar plaats hebben.

— De Groote Raad van het kanton Bazel is den 5 weder bijeengekomen, om kennis te nemen van de voorstellen der benoemde commissie voor de zaak der verandering van de staatsregeling. Deze voorstellen hielden hoofdzakelijk in, dat de staatsregeling geheel herzien zou worden door eene constituerende vergadering, welker leden niet alleen door de stemgeregtigde burgers, maar ook door de minderjarige dienstpligtigen boven de 20 jaren, verkozen zouden worden. Vermits deze laatste bepaling, waarop door de ultra-liberalen was aangedrongen, eene uitbreiding behelsde van het bestaande stemregt, heeft de commissie tevens voorgesteld, dat zij niet anders zou worden aangenomen, dan onder voorbehoud der goedkeuring van de stemgeregtigde burgers. Na eene levendige beraadslaging, zijn deze voorstellen der commissie met eene meerderheid van 91 tegen 5 stemmen aangenomen, en voorts is besloten, dat de stemgeregtigde burgers den 12 dezer zullen bijeenkomen, ten einde omtrent de bedoelde uitbreiding van het stemregt te beslissen.

De Groote Raad van het kanton Schaffhausen heeft den 5 dezer met 43 tegen 19 stemmen, mede besloten tot eene herziening der staatsregeling. Deze herziening heeft, naar men meldt, geene verandering der grondslagen van de staatsregeling, maar bijzondere verbeteringen in de staatshuishouding ten doel, en wel bepaaldelijk bezuinigingen in het beheer der geldmiddelen, vermindering van het getal ambtenaren, en verbetering der regtspleging.

— Volgens berigten uit Konstantinopel van 28 October, was de Sultan den vorigen dag naar Nikomedie vertrokken, om de daar gevestigde laken- en zijdefabrijken in oogenschouw te nemen. — Prins *Luitpold* van Beijeren had den 25sten een afscheidsgehoor bij den Sultan gehad, en was daags daarop met eene Oostenrijksche stoomboot naar Smirna vertrokken, van waar hij zich naar Egypte zou begeven. — De Sultan had aan den voormaligen vorst van den Libanon, Emir *Beschir*, de vergunning verleend om Wiran Schehir, waar hij zich in ballingschap bevond, te verlaten en zijn verblijf te Brussa te vestigen.

BELGIE.

BRUSSEL, den 15den November.

De commissie van den Senaat is eergisteren ten hove toegelaten, om den Koning het door dat ligchaam aangenomen adres aan te bieden. Z. M. heeft daarop het volgende geantwoord:

» Mijne Heeren!

»Ik ontvang steeds met genoegen het Adres van den Senaat. Zijne rondborstige medewerking tot alle maatregelen, welke tot het algemeene welzijn kunnen bijdragen, geeft hem billijke aanspraak op de erkentelijkheid van het land. Ik bedank u, Mijne Heeren, voor de hulde, welke gij aan mijne gehechtheid bewijst. Dit zal eene vermogende aanmoediging zijn voor mijne levendige zorg in het geluk van het gemeenschappelijk Vaderland."

Bij het indienen aan de kamer van de begrooting der wegen en middelen voor 1847, heeft de minister van financien eenige inlichtingen omtrent den finantiëlen toestand gegeven. De aangevraagde credieten voor de dienst van 1847 bedragen 114,280,975 fr. 62 centimes; de ontvangsten worden op 114,536,650 fr. geschat, waardoor dus een verschil van 255,674 fr. 38 centimes ten voordeele der ontvangsten ontstaat.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 16den November.

Bij besluit van 10 November jl., n°. 115, heeft Zijne Majesteit goedgevonden te benoemen bij de dienstdoende schutterij te Breda:

tot 1sten luitenant *C. W. Rijken*, thans 2de luitenant;
tot 2den luitenant *M. Vlasblom*, thans fourier.

— Z. M. is Zaturdag voormiddag van Hoogstdeszelfs jongste reis te 's Hage teruggekeerd.

Bij de door ons reeds vermelde door den Koning te Maastricht gedane benoemingen, kunnen wij nog voegen. Tot ridders der orde van den Nederlandschen Leeuw: de heeren *Swarts*, auditeur militair en lid van den raad; *Simon van Vlodorp*, lid der provinciale Staten, enz., inspecteur der scholen te Roermond; *van Poolsem Booy*, kolonel kommandant (die verkeerd opgegeven was als benoemd tot ridder van de Eikenkroon); *de Bock*, kapitein-adjudant; *Bernelot Moens*, kapitein, allen van het tweede regiment infanterie; baron *van Utenhove*, kapitein, *Vertholen*, 1ste luitenant, beiden van het 1ste regiment dragonders; ridder *van Rappard*, kolonel-kommandant, *Verniers van der Loeff*, majoor, beiden van het 1ste regiment artillerie; *Landolt*, majoor, *van Mansfelt* kapitein, beiden van het korps Limburgsche jagers; *Kool*, 1ste luitenant der militaire genie, tijdelijk geattacheerd als ingenieur bij den ijzeren spoorweg van Maastricht naar Aken.

— De *Staats-Courant* behelst heden een besluit van den 26sten October ll. (*Staatsblad* N°. 59), houdende regeling van het formulier van den ambtseed voor de ambtenaren van den waarborg der gouden en zilveren werken.

Bij een ander besluit van den 7den November (*Staatsblad* N°. 61), wordt aanwijzing gedaan als heerebaan van den thans nieuw aangelegden grindweg van de Langakkerschans op Winschoten.

— Bij Zijner Majesteits besluit van den 10den November 1846, n°. 117, is benoemd tot plaatsvervangend kanton-regter te Wijchen, *T. I. H. L. Voss*, wonende aldaar.

— Bij Koninklijk besluit van den 12den November 1846, n°. 53, zijn benoemd: tot linie-controleur der derde klasse te Bellingwolde (Groningen), jhr. *N. J. Martini van Geffen*, thans rijks-klerk bij den verificateur der comptabiliteit te 's Hertogenbosch; verplaatst de volgende controleurs, als: van Middelharnis naar Harderwijk, de heer *R. J. G. Bouricius*; van de linie-controle Bellingwolde naar Middelharnis (binnendienst), de heer *G. Blok*.

— De Provinciale Staten van Limburg, hebben in hunne op den 12den dezer gehouden buitengewone bijeenkomst tot leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal verkozen, de heeren mr. *J. L. M. Le Clerq*, president der arrondissements-regtbank te Roermond, en *C.* baron *de Weichs van Wenne*, ter vervulling van de vacatures, ontstaan door het overlijden van den baron *Michiels van Verduynen*, en het ontslag van den heer *Strens*.

— Aanstaanden Vrijdag, den 20 dezer, zullen de provinciale Staten van Zuid-Holland buitengewoon vergaderen, ter verkiezing van een nieuw lid van Gedeputeerde Staten, in plaats van den

heer *A. O. E. Grave van Limburg Stirum*, die in de jongste vergadering tot die betrekking benoemd zijnde, later verklaard heeft, die niet te kunnen aanvaarden.

— Van den Helder schrijft men van den 13den November:

»'s Lands korvet *Argo* ligt gereed, om in deze maand naar Oost-Indie te vertrekken. Zijn wij wel onderrigt, dan zal op die korvet eene proef worden genomen, om de helft van het gewone rantsoen jenever te verstrekken, en voor het andere ingehouden wordende half rantsoen van dien drank, zal de equipage koffij en suiker bekomen. Wij wenschen, dat de uitkomst van die proef de verwachting mag overtreffen. Naar men verneemt, zal gemelde korvet den 18den dezer van hier naar Batavia vertrekken, onder bevel van den kapitein ter zee *C. van der Hart*."

— Uit 's Bosch wordt geschreven:

»Naar men hoort ondervinden de onteigeningen van landerijen ten behoeve van het kamp van Vught benoodigd, van wege eenige groote grondbezitters, vele moeijelijkheden, hetgeen des te meer te betreuren is, omdat nu met dat werk niet op eene groote schaal kan worden voortgegaan en aanbestedingen worden belet, welke anders nu reeds zouden zijn geschied, waardoor vele hulpbehoevenden in deze zorgvolle tijden werk zouden hebben gevonden, terwijl het daarenboven vast staat, dat de betwiste panden geregtelijk zullen worden vervreemd en zeer waarschijnlijk dan minder zullen opbrengen dan thans wordt aangeboden, onverminderd den kwaden indruk die daardoor ontstaat."

— Uit Waalwijk schrijft men van den 11den: »De in deze maand, op gisteren, invallende nieuwe jaarmarkt, heeft boven verwachting meer bedrijvigheid en handel dan in het vorige jaar opgeleverd. Buitengewoon was de aanvoer van levensmiddelen van allerlei aard, en het ontbrak niet aan aardappelen, die bij mudden tot in den namiddag tegen *f* 2.80 à *f* 3.00 te koop werden aangeboden. De roode soort was het meest gezocht; de witte waren minder in prijs. Aanhoudend ziet men in onze haven schepen naar Holland bestemd, door den aanvoer van dit onmisbaar levensmiddel, uit de omstreken van Tilburg en de Meijerij, bevrachten. Het getal runderen was nog al van belang, doch in de granen geen beduidende handel. De lakenwinkel en andere kooplieden in manufacturen werden nog al druk bezocht."

— De commissie van het beheer en toezigt over de droogmaking van het Haarlemmermeer, heeft bekend gemaakt, dat op maandag den 16 dezer maand, des middags ten 12 ure, te 's Gravenhage, aan het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, onder nadere goedkeuring, zal worden overgegaan tot de besteding in het openbaar, bij inschrijving en opbod, van 500,000 nederl. ponden steenkolen, ten behoeve van het stoomwerktuig te Spaarndam.

— Men schrijft uit Zwolle, den 9 dezer: »Wij vernemen, dat door den heer *A. van Runen*, tegenwoordig alhier wonende, dezer dagen concessie is aangevraagd bij de Gouvernementen van Nederland, Hannover en Oldenburg, tot het leggen van een ijzeren spoorweg van Utrecht en verder vermoedelijk over Amersfoort, Harderwijk, Elburg, Zwolle, Almelo, Nordhorn, Lingen, Oldenburg en Bremen naar Hamburg.

— Uit Arnhem schrijft men:

»Heden heeft het Provinciaal geregtshof van Gelderland een aanvang gemaakt met de behandeling der zaak van den R. C. kapellaan van Groenlo. Na voorlezing der acte van beschuldiging, waarbij denzelve de misdaad van poging tot doodslag, met voorbedachten rade, waarvan de uitvoering door omstandigheden, onafhankelijk van den wil des daders, is verhinderd, wordt ten laste gelegd, is een begin gemaakt met het verhoor der getuigen, waarvan 37 à charge en 17 à décharge zijn opgeroepen. Nadat de 2 eerste met gesloten deuren zijn verhoord, is de zaal bij het verhoor der overige weder voor het publiek, dat te groot was voor de zoo ruime zaal, opengesteld. Onder het sluiten dezer, duurt het verhoor nog voort."

— Uit Kampen schrijft men van den 14den dezer:

»Eergisteren werd hier een zeer verdacht persoon gearresteerd. Een arbeidster vond toevallig op zekere plaats in de nieuwe wandelingen eenige breekijzers, sleutels en loopers, die zij opnam en aan den commissaris van policie bezorgde. Deze gaf haar echter order, een en ander op dezelfde plaats weer neer te leggen en stelde zijne agenten op wacht, met bevel om den persoon te arresteren, die het mogt willen opnemen.

»Het gevolg van dezen wel overlegden maatregel was, dat er tegen den avond een uiterlijk wel gekleed heer kwam aanwandelen, dood op zijn gemak, die de gemelde voorwerpen opnam. IJlings schoot een policie-beambte toe, en geraakte met den persoon aan het worstelen, dien het gelukte een dubbel pistool uit den zak te krijgen, toen een tweede beambte toeschoot en men zich vervolgens te zamen van hem meester maakte.

»Bij het verhoor heeft hij zich voor een Hannoveraan uitgegeven, die als schrijnwerker werk zocht. Behalve de zwaar geladen pistool met twee loopen, vond men bij hem onderscheidene breekwerktuigen, vijlen, een centerboor en een lijstje waarop de namen van eenige aanzienlijke bewoners van den buitenkant dezer stad en van Elburg stonden geschreven, naar Zwolle.

»Deze gevaarlijke persoon had hier reeds een paar dagen vertoefd. Men wil dat hij hier is gekomen in gezelschap van twee vreemdelingen en dat zijne inhechtenisneming, over eene hier in de buurt gepleegde inbraak mogelijk licht zal verspreiden.

»Gister morgen is hij van hier getransporteerd,

»Dank en hulde aan onze Policie, die door welberaamde middelen hem onschadelijk maakte en mogelijk een zwaar misdrijf en groote ongelukken heeft voorkomen."

— Uit Utrecht wordt gemeld, dat door het provinciaal bestuur van Noordholland aan de medische faculteit der hoogeschool in genoemde stad, aanvrage is gedaan om assistentie van beoefenaars der geneeskunde bij de menigvuldige ziektegevallen, die zich voordoen.

Intusschen wordt uit Amsterdam van eergisteren geschreven, dat, naar het schijnt, de ziektegevallen in die stad voortdurend afnemen. Het getal der in de beide gasthuizen ingebragte zieken, dat met het einde der laatstvorige week reeds minder dan bevorens was, is in de vorige weder kleiner geworden. Van 31 October tot den 6 November was het 350; van den 7 tot den 13 November is het 333. De bij den burgerlijken stand van den 9 tot den 14 dezer aangegevene sterfgevallen zijn 305.

— In de Groote of Jacobijnen-kerk, te Leeuwarden, zullen weder opgerigt worden de graftomben van eenige daar begraven liggende stadhouders van Vriesland. Dit zou geschieden naar aanleiding van een in genoemde kerk gedaan bezoek door den Koning, tijdens Hoogstdeszelfs jongst verblijf te Leeuwarden, waarbij Z. M. het verlangen uitdrukte deze oprigting, en wel op zijne kosten, bewerkstelligd te zien.

— Uit Leeuwarden, schrijft men van den 14. November:

»Met het einde der maand Augustus ll., is reeds in deze provincie, vooral langs de Zeekusten, eene ziekte ontstaan, die zich hier en daar vrij algemeen heeft verspreid en alsnog in meerdere of mindere mate voortduurt.

»Tevens heerscht op vele plaatsen de Kinkhoest; ofschoon deze op zich-zelf niet voor boosaardig wordt gehouden, is opgemerkt, dat deze beide ongesteldheden waarschijnlijk zal zijn toe te schrijven, dat zoovele kinderen slagtoffers worden der heerschende ziekte, welke vrij algemeen voor de gewone Galkoorts wordt gehouden, die in Vriesland vroeger meermalen heerschte en als het ware inheemsch was, doch sedert de noodlottige Epidemie van de jaren 1826 en 1827 zeldzamer voorkwam.

»Behalve kinderen, rukken deze koortsen onder eenen hevigen aanval, menig bejaarde weg, en het is te vreezen, dat door de herhaalde instortingen, waaraan de veelal zeer verzwakte hersteldden, dan onderhevig zijn, deze Epidemie met den naderenden winter niet geheel zal ophouden."

— Als eene bijzonderheid meldt men ons uit Stavoren, van de bijzondere groeikracht in den zomer van dit jaar, dat in den tuin van *K. R. Visser* aldaar, een Mangelwortel gegroeid is ter zwaarte van elf Ned. ponden.

— Uit Finsterwold, schrijft men van den 9. November:

»Daar de ooijevaars anders tegen het einde van Augustus vertrekken en den winter over, in Afrika doorbrengen, kan het misschien als eene bijzonderheid worden vermeld, dat zich alhier evenwel heden nog in dezen omtrek een ooijevaar ophoudt, die nog even vlug is en wiens witte vederen even blank en helder zijn als in den zomer. Het schijnt dus, dat hij weinig aan de koude lijdt en waarschijnlijk van de veldmuizen, welke hier thans menigvuldig zijn, zich nog genoegzaam kan voeden."

— De landverhuizing schijnt ook binnen Rotterdam een aanvang te nemen; de familie *van Dijk* uit die stad, bestaande uit man, vrouw en kinderen vertrekken en bevinden zich aan boord van een naar Amerika bestemd schip, om aldaar benevens een groot getal Zeeuwsche en andere landgenooten, die zich mede aan boord bevinden, hun geluk te beproeven.

Sedert de laatst gedane bekendmaking, zijn door de belanghebbenden geligt de navolgende door Zijne Majesteit verleende octrooijen:

een octrooi in dato 4 September 1844, voor den tijd van vijftien jaren, gerekend van den 2den Februarij 1843 af, verleend aan *R. Hodgson*, woonachtig te Londen, domicilium gekozen hebbende bij mr. *A. W. Drabbe* te 's Gravenhage, op de invoering van verbeteringen in de middelen om schepen voort te stuwen;

een octrooi in dato 20 April 1845, voor den tijd van tien jaren verleend aan *J. Piddington*, woonachtig te Brussel domicilium verkozen hebbende bij mr *J. de Bas Jzn.*, notaris te 's Gravenhage, op de invoering van toestellen, dienende tot het vegen van schoorsteenen en het ventileren van gebouwen;

een octrooi in dato 10 Augustus 1845, voor den tijd van tien jaren verleend aan *S. Carpmeal*, woonachtig te Londen, domicilium gekozen hebbende bij *A. S. Preston* te Rotterdam, op de invoering van verbeteringen in het looijen van leder;

een octrooi in dato 10 September 1845, voor den tijd van tien jaren verleend aan *M. Poole*, woonachtig te Londen, domicilium gekozen hebbende als voren, op de invoering van verbeteringen in het looijen en bereiden van leder;

een octrooi in dato 15 Junij 1846, voor den tijd van tien jaren verleend aan *H. W. Phillips* en *C. Mackenzie*, woonachtig te Londen, domicilium gekozen hebbende als voren, op de invoering van verbeteringen in de middelen en toestellen om brand te bedwingen en te blusschen;

een octrooi in dato 23 Augustus 1846, voor den tijd van vijf jaren verleend aan *J. van Loon*, te Tilburg, op de uitvinding van een werktuig, dienende tot kneding van deeg ter bereiding van roggebrood;

een octrooi in dato 8 October 1846, voor den tijd van vijf jaren verleend aan *D. Pit Gamble*, woonachtig te Londen, domicilium verkozen hebbende bij *W. J. Kempers*, te Delft, op invoering van verbeteringen aan electro-magnetische telegraphen.

Te Boston heeft men een zeil-paketboot, *de Nieuwe Wereld* geheeten, gebouwd. Dit schip moet het grootste koopvaardijschip van de geheele wereld zijn. Het meet 1,818 ton en zal 5,000 balen katoen kunnen vervoeren. De kosten van bouw en takelaadje moeten 500,000 francs hebben bedragen. Er bevinden zich drie dekken op, zoo hoog als die van een fregat. De groote kajuit is 27 voeten lang en 14 breed. De dames-kajuit is 14 voeten lang en 12 breed; de meubelering en de decoratien zijn allerfraaist.

Te Londen bestaat thans eene kapel waarin iederen Zondag tweemaal godsdienstoefening wordt gehouden, alleen voor doofstommen. Zij staat op het Roode leeuwsplein (Red. Lion Square). De dienst is die van de Anglicaansche kerk, slechts blijven, zoo als niet zal behoeven gezegd te worden, het gezang en de orgelbegeleiding achterwege. De proeven, om aan ongelukkigen, die hooren noch spreken kunnen, de predikatien der leeraren, door middel van teekenen mede te deelen, zijn volkomen gelukt.

In het belang der kunst voldoen wij gaarne aan de daartoe aan ons van wege het Bestuur der alhier bestaande *Vereeniging tot aanmoediging der Beeldende Kunst*, gedane uitnoodiging, om ter kennisse van het kunstlievend publiek te brengen, dat het opgemelde Bestuur in de laatstelijk gehouden vergadering, het beginsel heeft aangenomen, om voortaan zoo veel doenlijk een gedeelte der beschikbare fondsen meer bijzonder te bestemmen tot aanmoediging van verdienstelijke jeugdige kunstenaars, in deze stad geboren of aldaar woonachtig zijnde, welke genegen mogten zijn om tot dat einde de voortbrengselen van hunne schilder-, teeken-, graveer of beeldhouwkunst, op de gedurende den loop dezes winters wederom te houden drie *Kunstbeschouwingen* ter bezigtiging aan te bieden. — Wij durven ons vleijen dat vooral de jeugdige kunstenaar deze gunstige gelegenheid gaarne zal te baat nemen om bewijzen van zijnen aanleg of gemaakte vorderingen, onder de oogen van het beschaafd publiek te kunnen brengen, terwijl wij ons ook overtuigd houden dat het der opgemelde Directie zeer aangenaam zal zijn om, indien daartoe termen zijn en de kas zulks gedoogt, gevolg aan derzelver genomen besluit te zullen kunnen geven, en hopen wij alzoo dat de 1e. Kunstbeschouwing, welke bepaald is op de eerste dagen van December aanstaande, ruimschoots bewijzen zal mogen opleveren voor den gunstigen invloed welke dat besluit reeds zal hebben te weeg gebragt.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van ll. Zaturdag waren genoteerd: Ned. $2^1/_2$ pCt. $58^3/_4$; 3 pCt. $70^{13}/_{16}$; 4 pCt. $92^1/_8$; Amort.-Sijndik. $3^1/_2$ pCt. $88^3/_4$; Aand. Handelm. $172^1/_2$; O. Ind. Leening 4 pCt. 92; Rusland 5 pCt. $104^1/_4$; 4 pCt bij *Hope* $88^1/_8$; Id. bij *Stielg.* $88^3/_4$; Certif. van Assign. 6 pCt. $70^1/_4$; Spanje Ardoins $22^3/_4$; dito Onbep. St. $21^1/_4$; 3 pCt. Binnenl. à 6/m. $32^1/_8$; Coupons Spanje Ardoins *f* 19; Portugezen 3 pCt. $40^1/_{16}$; 4 pCt. 39.

Ter EFFECTEN-SOCIETEIT van gisteren (15 *November*) werden omgezet: Ned. $2^1/_2$ pCt. $58^5/_8$; 3 pCt. $70^7/_8$; dito op Resc. 71; Handelm. $172^1/_4$, $^3/_8$; Ardoin. Coupon $18^3/_4$, $^{11}/_{16}$; Binnenl. 3 pCt. à 6/m. $32^1/_8$, $^3/_{16}$; Fr. uitgest. 6; Portugezen 3 pCt. 40; 4 pCt. $38^7/_8$.

Advertentiën.

** GETROUWD:

S. P. PASSTOORS,

EN

J. F. H. P. HERMANS.

GRAVE,
11 November 1846.

** Bij Vonnis, gewezen door de Arrondissements-Regtbank te *Eindhoven*, den 9. November 1846, is LOUISE HORN, Particuliere wonende te *Asten*, ter zake van Onnoozelheid gesteld onder Caratele.

Voor Extract conform,
M. VAN DEN ACKER,
Procureur.

** De post van ONDERWIJZER in de Wiskunde, de nieuwere Geschiedenis en Aardrijkskunde, alsmede in de Geschiedenis van het Vaderland, bij de Latijnsche Scholen te *Breda*, op een vast traktement van *f* 300,— vakant zijnde, zoo roepen Curatoren van genoemde Scholen bij deze de ASPIRANTEN tot deze betrekking, den vereischten Akademischen graad bezittende, op, om zich, met overlegging der vereischte bewijsstukken, in persoon of met *franco*-brieven, aan te melden bij Curatoren voornoemd, vóór den eersten December aanstaande, onder adres van derzelver Voorzitter den Heer Mr. C. PELS RIJCKEN, Wethouder te *Breda*.

Bij den Boekhandelaar P. H. VAN DEN HEUVELL, te *Leiden*, is van de Pers gekomen en door hem alom verzonden:

PROSPECTUS,

VAN EEN WERK, GETITELD:

BEKNOPTE GESCHIEDENIS

VAN DE VOORNAAMSTE

UITVINDINGEN EN ONTDEKKINGEN

IN HET GEBIED DER

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN,

WAARIN TEVENS DE OORSPRONG, VOORTGANG, ONTWIKKELING, EN WIJZIGINGEN VAN VELE MAATSCHAPPELIJKE, KERKELIJKE EN ANDERE INRIGTINGEN ZIJN OPGENOMEN.

ALPHABETISCH BEWERKT

DOOR

A. C. OUDEMANS,

Lid van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen en van de Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde, te Leiden.

NEÊRLANDS SCHOOLWETGEVING.

In aanmerking nemende het van vele zijden betoonde verlangen om de *GESCHIEDKUNDIGE SCHETS VAN NEÊRLANDS SCHOOLWETGEVING* met AANTEEKENINGEN en BIJLAGEN, door wijlen den Heer A. VAN DEN ENDE vervaardigd, doch niet in den handel gebragt, te bezitten; is men, met overleg van zijnen Zoon, den Heer W. P. VAN DEN ENDE, te rade geworden, een' nieuwen druk van het Werk op te leggen en algemeen verkrijgbaar te stellen; voorafgegaan door een Berigt van het Leven en de werkzaamheid des Overledenen, door twee van zijne oudste Vrienden J. CLARISSE en J. TEISSÈDRE L'ANGE; welk Levensberigt den bezitteren der Schets ook afzonderlijk, tot matigen prijs, zal geleverd worden. Dit werk is reeds ter perse en zal binnen kort worden uitgegeven door den Boekhandelaar J. DE LANGE te *Deventer*, bij wien de eerste uitgave voor rekening van den Overledenen is gedrukt;

En door wien mede uitgegeven en alom verkrijgbaar gesteld is:

J. G. KÖBERLE, AANTEEKENINGEN VAN EEN' JEZUITEN-KWEEKELING in het Duitsche Collegie te *Rome*. (VOOR REKENING VAN DEN VERTALER) . . . . à *f* 0,30.

W. MASSÉUS, SCHRIJF-VOORBEELDEN, 5e en 6e Aflevering. . . . . ieder à – 0,60.

C. F. BECK, DRIESTEMMIGE LIEDEREN, ten gebruike bij het Zangonderwijs op de Scholen, 3e Stukje . à – 0,50.

H. KROEZE RAMAKER, LEESBOEK VOOR BEJAARDE LEERLINGEN, die volgens de leesleerwijze van den Heer P. J. PRINSEN onderwezen worden, 1e Stukje à – 0,15.

** Bij de Uitgevers dezer is verkrijgbaar:

LETTRE A UN MEMBRE DES ETATS-GENERAUX

SUR LA BROCHURE, INTITULÉE:

le Budjet de la Guerre;

PAR LE BARON

FORSTNER DE DAMBENOY,

Lt.-Colonel de l'Etat-Major Général.

PRIJS 40 CENTS.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers